

plačno zdravljenje. Čakali so par mesecev, potem pa dobili odgovor, da se prošnji sicer ne more ugoditi, a da se bo zadeva odstopila sodišču, ki bo dalo prošilca uvrstiti v — nadpregledni seznam invalidov. Kakor znano, dolguje vlada invalidom milijone, izdatke za invalide izpušča iz proračunov, invalidske zadeve odstopa sodni jam in sedaj se doseže višek krivic nad vojnimi žrtvami s takimi odgovori.

Gotovo ni kmetske občine, kjer ne bi bilo mož, ki trpijo na posledicah vojne, in zato je ravno tako v interesu kmetskega stanu kakor v pomoč in zadoščenje vojnim žrtvam, da se narodni poslanci z vso vmeno zavzamejo za to, da se s zakonom odredi brezplačno zdravljenje za one, o katerih zdravniki izjavijo, da trpijo na posledicah vojne, a niso tako premožni, da bi sami nosili vse stroške in izgube vsled zmanjšane delazmožnosti.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Z rimsko pogodbo v parlamentu ne gre posebno gladko. V posebnem odboru so se radikali poslužili umazane goljufije, da so jo lahko sprejeli. Nemški poslanec namreč ni hotel glasovati, radikali so pa poslali mesto njega na glasovanje enega od svojih poslancev, če tudi Nemci za to niso dali nobenega pooblastila. — Skupščina je dobila tudi spomenico predsednika bivše samostojne reške vlade, ki poziva v imenu človečanstva in pravice, naj skupščina ne jemlje Reki mednarodno priznane samostojnosti. — Pašič je bolan že od kar je prišel iz Rima, sedaj je pa ravno tako politično zbolel tudi zunanji minister in razprava o rimski pogodbi se je odgodila, če tudi bi bil za njo že skrajni čas.

Po dogovoru mora namreč Jugoslavija sprejeti sporazum najkasneje 20 dni po podpisu, to je do 16. t. m. Ostane torej samo še par dni in zato so vsi krogi precej radovedni, ali bosta ozdravela oba, ali samo dr. Ninčič. Radi bolezn dr. Ninčičeve se tudi še ni pričelo delo za trgovsko pogodbo z Italijo. Ta pogodba bo zelo obsežna in bo najbrž vsebovala tudi prometno konvencijo. Urejena bodo tudi vsa vprašanja, ki so posledica likvidacije pod Avstrijo nastalih razmer, pa so danes ostala še nerešena. Delalo se bo najprej v oddelkih. Računa se, da bo komisija delala najmanj mesec dni. Od italijanskih delegatov so nekateri že v Beogradu, ostali pa pridejo prihodnje dni; bo jih skupaj nad 20.

Priprave za nastop opozicijskega bloka so dolgotrajne, a dobro napredujejo. Konec je odvisen od demokratske stranke. Če zmaga v njej Davidovičeva struja proti Pribečeviću, je gotovo, da se bo dalo z njo v načelnih vprašanjih doseči sporazum, v kolikor je tak sporazum neobhodno potreben, da more opozicija po padcu radikalne vlade prevzeti vodstvo države in držvo postaviti na druge temelje, boljše in trdnjše, kakor so centralistični. Ni to lahko delo. Zato ne smatramo dolgotrajnosti pogajanj za slabo znamenje. Nasprotno! To je samo znak, da se vodijo pogajanja resno, premišljeno in da bodo tudi držala, ako se posrečijo. Razburjenje radikalov ob prihodu odposlancev Radičeve stranke v Beograd dokazuje, da tudi radikalna stranka resno računa z nastopom opozicijskega bloka. Kakor hitro se doseže med opozicijskimi krogi sporazum, je usoda radikalne vlade zapečatena. Prihod poslancev HRSS v narodno skupščino ne bo le dal opoziciji ogromne večine, ki potem vsak trenutek lahko zruši radikalno vladno, marveč bo tudi razkrojil doseženo vladno večino, vladni blok, pa tudi na radikalni klub bo vplival razkrojevno.

V skupščini se nadaljuje proračunska razprava. Jugoslovanski klub izjavlja: »Sestava budžeta samega, neupoštevanje potreb najširših slojev ljudstva, neenakost glede razdelitve kreditov in bremen na posamezne pokrajine nas uverjavajo, da je popolnoma upravičena naša zahteva po finančni samostojnosti posameznih pokrajin. Potom finančne samostojnosti si bo vsaka pokrajina uredila svoje gospodarstvo z ozirom na potrebe in v okviru svoje gospodarske moči, prenehalo bo zapostavljanje in izkoriščevanje posameznih pokrajin, nastopilo bo zadovoljstvo in neka zdrava tekma vseh pokrajin, ki bo le v dobrobit države.«

Obtožnico proti bivšemu ministru dr. Lazi Markoviču je podpisalo 56 poslancev, ker pravi pravilnik, da zadostuje 50 podpisov. Najmanj podpisov so dali demokraci. Z obtožbo pa gotovo ne bo nič, ker so se vsi radikali razven poslanca Rankoviča postavili na Markovičevo stran ter bodo že poskrbeli, da se obtožba odkloni. Tako imamo zopet en primer in dokaz več, da je ministrska odgovornost samo na papirju.

BOLGARIJA IN SOSEDI.

Bolgarija je zopet pred notranjimi nemiri in sicer so sedaj spori med samo gospodo, ki je sedaj na vladi. Razumljivo je, da so ob takih razmerah komiti vedno bolj drzni in ob mejah se zopet zbirajo njihove čete. Grška vlada je radi tega izjavila, da je med Beogradom in Atenami že davno sklenjen dogovor, čigar bistvene in najvažnejše točke so, da jugoslovanske in grške čete pri zasledovanju bolgarskih četašev prestopajo jugoslovansko ali grško mejo brez predhodnega dovoljenja. Pa tudi glede skupne obrambe so v večji meri dogovorjeni koraki, ki obvezujejo i Jugoslavijo i Grško tudi v najresnejšem slučaju in za vsako potrebo. Z ozirom na zadnji govor bolgarskega zunanjega ministra Kalfova je treba z vso resnostjo ponovno naglasiti, da se mora neulliska mirovna pogodba v celoti izvršiti in da bosta

obe sosedni državi strogo pazile na to, da se ne bo obšla niti ena njenih določb.

V GRČIJI

je razburjenje zopet silno narastlo, ker so se doznale nadaljne podrobnosti o monarhističnem prevratu, ki se pripravlja. Vlada je združila v Atenah močne oddelke čet in je dovolila nabiranje prostovoljcev. Republikanska stranka je nujno zahtevala, da naj bi se vršila tajna seja zbornice, v kateri naj bi se razpravljalo o monarhističnih pripravah in sklenil proglas na narod.

Ni dvoma, da so se Metaxasovi (vodja monarhistov) pristaši pripravili na to, da bi strmoglavili sedanjo vladno. Skušali so pridobiti posadko vojne ladje »Kilkis« za napad na Pirej in glavno mesto, ali posadka je obvestila vojaške oblasti o tem poizkusu. Republikanska stranka silovito napada vladno, češ, da je prepopustljiva, in zahteva, da naj se aretirajo mnogoštevilni politiki in novinarji monarhistične stranke. — Grški monarhistični listi sami zatrjujejo, da je njihova pokroviteljica rumunska kraljica.

ANGLIJA POD DELAVSKO VLADO.

Poleg priznanja Rusije je Anglija tudi drugače temeljito posegla v evropsko politiko. Zelo se zanima za notranje razmere v Madžarski, kjer grofovska vlada silno tlači delovno ljudstvo. Ogrski socialistični voditelj je bil pozvan v London in za enkrat je že padlo v vodo posojilo za Ogrsko. — Angleška vlada hoče dati tudi Indiji samostojnost in izpustila je iz zapore indijskega voditelja Gandhija, ki je bil pred 2 leti obsojen na 6 let.

V sami Angliji se pripravljajo tudi velike spremembe. Počasi se bo izvajal tudi program delavske stranke glede agrarne reforme. Vladni predsednik MacDonald je sklenil, da to stran delavskega programa najprej povspeši. Zemljedelski odbor delavske stranke je sklenil na svojem kongresu ob Veliki noči sprejeti načrt zakona o socializaciji vse zemlje v Angliji, po državljenju uvoza moke in mesa ter veletrgovine z mlekom. Osnuje se naj nadalje državna agrarna banka in državna elektrifikacija kmetskega obrata. Socializacije zemlje ima namen lordom odvzeto zemljo prave v last male in srednje kmetske posesti, to je, današnjih najemnikov in »labourerjev«, kmetskih dninarjev, ki še svojih stanovanj nimajo, ampak morajo bivati v kočah, katere lord lahko podere, ako mu kaže. Stranka predlaga, da država kmetom zgradi 275.000 hiš.

RUSIJA.

Zunanji komisar Čičerin je izjavil: Pametna angleška politika je dovela do priznanja sovjetske Rusije. Ta pametni korak bo našel ravno tako močen odmev, kakor rapalska pogodba (med Nemčijo in Rusijo). Korak Italije zasluži tem večjo pozornost, ker je rimska vlada obenem s priznanjem Rusije že tudi imenovala kandidata za mesto poslanika v Moskvi, čigar imenovanje je odvisno le od ruskega privoljenja. Položaj Francije je sedaj manj ugoden, obenem pa se je zmanjšala tudi enotnost Male antante. Francija ima malo zaveznikov in ti zavezniki so večkrat v zelo neprijetnem položaju. Glede vprašanja starih ruskih dolgov in inozemske lastnine se je mogla Francija zadostno prepričati o naši moči. Potrebno je, da se francoski politiki svarijo pred taktiko ustrahovanja sovjetske vlade, sicer bodo z raznimi sredstvi prisiljeni k popustljivosti. Mi se ne damo ustrahovati. Proti nam se mora nastopiti le s stvarnostjo. Ureditev odnosov do vseh držav, ki je bila vedno naš cilj, stopa v stanje praktičnega izvrševanja.

«AVTONOMIST»-OV

hrvatski bratce, Radičev »Slobodni dom« je pred dobrim tednom zagrozil, da ob prihodnjih volitvah hrvatski radičevci pridejo na pomoč slovenskim republikancem — proti Slovenski ljudski stranki. Kdo so ti slovenski republikanci? — Že dalje časa opazujemo tajno, skritostno zvezo med Radičem in — slovenskimi republikanci okrog »Avtonomista«. Ko je ta list začel pred tremi leti izhajati, smo ga bili sprva kot sobojevnika za avtonomijo Slovenije vesel. Precej časa je bil »Avtonomist« res slovenski list. Toda polagoma se je začel za »Avtonomistom« pojavljati — hrvatski Radič. »Avtonomist« naj bi tajno in zvito pripravljaval v Sloveniji tla za Radiča in njegovo nesrečno abstinenco politiko; in ako bi Radič uspel, bi naj bila ob enem to priprava za nadvlado Hrvatov nad Slovenci — pod Radičem. Zato je »Avtonomist« prinašal navdušene članke o Radičevi osebi in njegovem političnem delovanju — prav po izvoru svojega hrvatskega tovariša »Slobodnega doma«. Istotako je poslanec Slovenske ljudske stranke — ne sicer odkrito, ampak zahrbtno napadel, kar je tem grše; med vrstami je hotel vplivati na to, da bi ljudstvo pritlačilo na naše poslance, da po Radičevem vzgledu — ostanejo doma za pečko. Najbolj se je Radičev »Avtonomist« razkrinkal zadnje mesece, ko je bil Radič na Angleškem. S kakim zaupanjem je pisal o

uspehih Radičevih v Londonu! Danes mora z Radičem priznati, da je Radič v Londonu doživel velik neuspeh: ker v Londonu so Radiču rekli: ako hoče doseči samostojnost Hrvatske v okviru Jugoslavije, naj gre za dr. Korošecem — v Beograd in tam izvojuje avtonomijo! Radič se je nazadnje, ko je videl, da res drugače ne gre, sprijaznil s to mislijo: Nastopil je pot, ki jo že vsa leta hodi dr. Korošec, pot boja za avtonomijo tam, kjer je avtonomijo edino mogoče doseči — v parlamentu. — »Avtonomist« se mora danes sramovati svojih slavošpevov Radičevi politiki.

Kljub tem neuspehom hoče »Avtonomist« v Sloveniji organizirati posebno republikansko »Udruženje slovenskih avtonomistov« in v ta namen svojim naročnikom že pred precej časa razposlal pristopne izjave. Vsak pameten človek se pri tem vpraša: Ako imamo mi v Sloveniji že avtonomistično stranko to je Slovensko ljudsko stranko, ki ne samo piše, ampak tudi dela za slovensko avtonomijo — ali je potem še treba nove politične organizacije — zato, da se slovenske moči cepijo? Sloveniji nove avtonomistične stranke res ni treba, a potreboval bi jo Radič, da spravi Slovence pod svoj vpliv! Tajna zveza »Avtonomista« s hrvatskimi radičevci je postala zednji čas vedno bolj očita. Pred enim tednom pa jo je Radičev »Slobodni dom« sam očitno razkrij, ko grozi, da pridejo ob volitvah hrvatski republikanci na pomoč slovenskim republikancem (to je »Združenje slovenskih avtonomistov«) proti — Slovenski ljudski stranki! Slovenski republikanci se torej čutijo že močne dovolj, da dajo po Radičevem »Slobodnem domu« Slovenski ljudski stranki na znanje, da bodo ob volitvah nastopili odkrito proti njej. Mi vzamemo to bojno napoved na znanje in naši somišljeniki bodo že znali zavzeti svoje stališče napram zahrbtnemu »Avtonomistu«. Naj »Avtonomist« in njegov Radič ve: Mi se nečemo posrbiti, a tudi ne pohrvatiti! Mi nečemo srbske nadvlade nad Slovenci; ravno tako odločno pa Slovenci odklanjamo hrvatsko komando, zlasti Radičevo, pod katero bi nas rad spravil »Avtonomist«.

NAROČAJTE KNJIGE MOHORJEVE DRUŽBE!

Dobrih 14 dni še in potekel bo rok za prijavo udov Mohorjeve družbe za leto 1925. Za malenkostno svoto 20 dinarjev bodo dobili udje po štiri knjige.

Kaj je Mohorjeva družba in o njenem pomenu nam ni treba zgubljati besed. Pozna jo vsak Slovenec v najzadnji in najbornejši gorski koči. Mirno lahko rečemo, da ni zapustila nobena organizacija v novejši dobi na našem narodu tako globokih sledov, kakor Mohorjeva družba. Mohorjeva družba je bila vez, ki je vezala slovenski narod po vseh pokrajinah, koder je prebival. Mohorjeva knjiga je romala v številnih izvodih v Ameriko, med vestfalske Slovence in povsod tja, koder je bivalo večje število naših ljudi, ki jim je zarja domačih poljan še obsevala v tujini mračne misli.

Pred poldrugim letom je napravila družba korak, ki se ga je razveselil vsak njen prijatelj: poverila je uredništvo svojih knjig župniku in pisatelju Fr. S. Pinžgarju, ki pozna kakor malokdo potrebe našega naroda. Upravičeno torej lahko upamo, da bodo ravno v prihodnjih letih družbine knjige kar najboljše.

Zato nas pa mora tem bolj boleti, če vidimo, da se škoda, ki jo je napravila Mohorjevi knjigi vojna, tako počasi celi. Ob ustanovitvi je štela družba 90.512 članov, danes — po petih letih — pa samo še 43.518. To se mora popraviti!

Res je: izgubili smo desni del svojih pljuč, našo Gorisko, izgubili smo Koroško; res je tudi, da je marsikomu po vojni težje dati 20 dinarjev, nego pred vojno 2 kroni. Res je pa tudi, da vse to ne opravičuje nazadovanja števila udov v toliki meri.

Letos pa mora biti drugače. Mohorjeva knjiga mora dobiti zopet najčastnejše mesto v vsaki slovenski hiši! Svoto 20 dinarjev mora utrpeti sleherna slovenska koča; kjer pa le ne bi šlo, naj znosi to svoto več sosedov skupaj, samo brez knjig Mohorjeve družbe ne sme ostati noben naš človek, ki mu je še res kaj do slovenskega naroda. Opozorite drug drugega, da se vsakdo še pravočasno naroči na Mohorjeve knjige, prigovarjajte neodločne in omahljive k temu! Agitirajte za naročbo od osebe do osebe, od hiše do hiše. Prepričani smo, da bodo Marijine družbe, Orli, izobraževalna društva in vsi, ki so poklicani k temu, storili v tem oziru prav mnogo. Naj si razdelijo svoj okoliš po posameznih vaseh. V vsaki vasi naj prevzame določena oseba skrb, da posgltira pri vseh hišah, koder še niso naročeni na Mohorjeve knjige. Nabrane naročnike javite družbinemu poverjeniku (g. župniku ali g. kaplanu), ki mu tudi izročite obenem naročnino. Kdor pa le more, naj se vpiše kar sam pri poverjeniku med Mohorjane.

Vsi na delo za Mohorjevo družbo, našo vseslovensko kulturno ustanovo, ki more ostati skupna vez vseh Slovencev. Delujmo po dr. Krekovem navodilu: »Če dobimo človeka na cesti, ki bo rekel »Dobro dan«, odgovorimo »Bog daj«, a tretja beseda mora že biti agitacija za našo stvar, uspehi ne bodo izostali.

Prosvetna zveza v Mariboru.

Naše prireditve.

Katoliško izobraževalno društvo pri Sv. Lenartu v Slov. goricah priredi v nedeljo, dne 17. februarja 1924 ob 3. uri popoldne v dvorani gostilne Arnuš pri Sv. Lenartu burko: »Kakršen gospod, tak sluga« ter veseloigro »Idealna tašča«. Med odmori svira godba. — Po igri prosta zabava, šaljiva pošta itd. K obilni udeležbi vabi odbor.